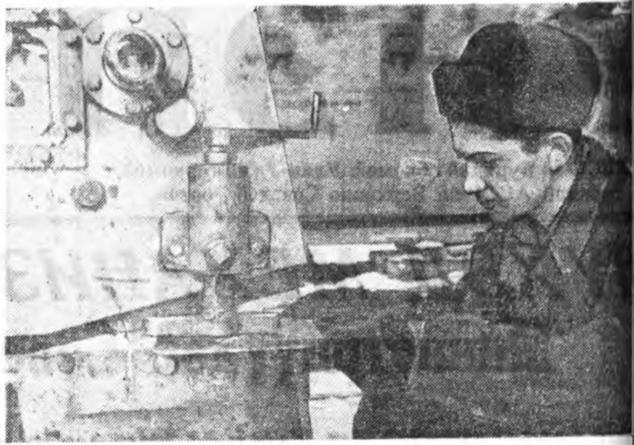

ҮНЭТЭ ДУРАДХАЛНУУДЫЕ ОРУУЛНА

Партийн ЦК-гэй 1959 оной июнийн Пленумэй шийдхэбүринүүдье бэсүүдэн, Улан-Удын судна бүтээлгын заводой коллектив уралан нарижуулга, ухаалан зохолтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Үнгэрэгшэ 1959 ондо уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 125 мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байгаа. Энэ жэлдэ заводой уралан нарижуулгад бүри эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, В. И. Лениний түрэнэн үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шийдэнхэй. Бригадир А. Паршин, заводой главны конструктор Б. Друзов, цехын начальник В. Язков гэгшэд абалан уялгануудаа найнаар бэсүүдэжэ байна.

Коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхи түлөө тэмсэжэ байһан механическа цехын слесарьүүдэй бригадир нүхэр Шигаев түрүүшын кварталай туршада үнэтэ дурадхал оруулһан байһан. Үрэмдэлгын станогто олон столууртай үрэм хэрэглэхэ тушаа нүхэр Шигаевтай оруулһан дурадхал найшаагдаа.

Заводой цехүүдтэ ажал эхэлтэй хүдэлмэринэ оньхожоруулха зорилгоор бүтээсэ эхэлтэй олон станок тодогодохоор хараалагдана. Түмэр хоолой нугалха ажал оньхожоруулагдахы. Гадна хуушарһан түхээрлэе шэнэждэхэ талээр уралан нарижуулгад эхэ юумэ хэжэ байхал.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой уралан нарижуулгаһа нүхэр Шигаев ажаллажа байна.

Д. Балдановой фототекст.

Өөрын тамгатай токарь

Иван Андреевич Петько паровоз-вагонно заводой инструмент алын цехын эгэл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно. Иван Андреевич 1956 ондо Сталинград гөршодоо эржэ, тус цехтэ токарьор хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм.

Мүнөө нүхэр Петько табадахи жэлээ эндэ хүдэлмэрилжэ зуураа, өөрынгөө шадабари мэржэе харуулжа, эгээл орбо детальнуудые бүтээдэг болохой. Ойрын хэдэхэн

жэлнүүдхэ манай завод үйлэдбэрингөө технологисе хубилгажа, электровоз болон тепловозуудые заһабарилдаг болохонь. Тиньмын тула мүнөөнөө тепловозой детальнуудые бүтээжэ эхилэнхэйбди. Үйлэдбэрин шэнэ технологи шудалха хэрэгтэ нүхэр Петько эдэбхитэйгээр хабаадлажа, цех дотороо түрүүлэн шэнэ түхэлэй деталь бүтээдэг боло.

Манай социалистическэ гүрэниэ байгуулагша В. И. Лениний түрэнэн

рээр 90 оной хүндэтэй ажалай жагсаһан Петько халаа хэнэйнгөө 300 процент тэр дүүргэнэ. Ловозой валуу бүтээхэдэ нэс голодоһо гарггүй. Мүнөө най техни шалгалтын энэ түрүү нойс тэ өөрын тамгариюуба. Тэрэ тамгатай дэскладта сэхэ шагдажа эхилэ. С. Амбуцехын том

Ударнигай станок

Завод хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, хэдэн үдэртэ удаагуур грейфһаа гэгдэжэ эхилһэн юм. Тингээр байтар хара дүүржэ, аяр хоёр мянгадаа дээш шпала дугуу хөрөөлдөг. Мастер хэды оролдобоше, сукхалаа хүржэ:

— Энэ үгтэлһэн эхэнэр Аграфна Михайловнае нэлгэхэ болоо. Станогоо түргөөр хүдэлгэжэ шадангай.

— Ойлыгт, нүхэд. Би өөрөө пунктын начальнигта хэды дахин хэлээ һэм, ондоо ажалда оруулгы, — гээд наһажаал эхэнэр зүрхөө бари хэлэнэ.

— Нэлгэхэ хүн үгэ, хүдэлмэрилшэднай дугуу, — гээд мастер өөрынгөө табиган асуудалые буруушаагад, гараа дэлгээд байгша һэн.

Үнэхөөрөө заводой үйлэдбэридэ эхэ бэрхэшээл тохоболдоо, хүнүүдэй дугуу дээрээ наһажаал болоһон энэ эхэнэр шпала хөрөөлдэг станогто шадал соогоол тула

Ингэжэ Мария Николаевна Полянская Шулуутайн леспромхозтэйин пункттын шпала хөрөөлдөг заводто хүдэлмэрилжэ һэн.

Хүдэлмэрингөө түрүүшын һөө Мария Николаевна ан нэгтэрү, харбайһандаа хүр халаха байһанаа харуулаа. Жэлэй туршада шпала хөрөөлдөг станогто хүдэлмэрилөөд байһан нүхэр Полянская леспромхозтоо түрүү хүнүүдэй нэгэн боло шадла. Коммунистическэ ажал ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэ түлөө дэлгэрһэн мурсыөөндэ баадалсан, түрүүшын квартал туршада шпала хөрөөдэхэ дэбарья хоёр шахуугаар үндэ дүүргэжэ. Хүндэлэй сэм бэшгэлһэн байна. Энэ ударнигадаар станогихид В. И. Лени түрэнэн үдэр—апрелин 22 күр харынгаа даалгабари дүүргэһэн уялга абаад хүдэлмэрил байна.

Г. Михайлов

Комплексно институтдай тоосоото научна конференция

Бурядай АССР-эй хүдөө ажыхые хүгжөөхэ асуудалаар элидхэлнүүд экономикын секци дээрэ шагнагдаба.

Научна хүдэлмэрилэгшэ Ф. М. Ушнаев Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой болдо жэшээ дээрлээ абажа, колхозуудта ажалай түлбэриэ мүнгөөр үгэхэдэ үлүү һайн байһыенэ харуулаад, тинмэ түлбэриэ саашһа найжаруулха тухай хэдэ хэдэ дурадхал оруулба.

Республикын хүдөө ажыхын элдэб зоюунуудта ажалай бүтээсин, продукциин өөрын үнэ сэнгэй хэмжээ харуулһан баримтануудые институтдай научна хүдэлмэрилэгшэ В. Н. Дерюгина элидхэл соогоо мэдээсэбэ. Нютаг нютагай газарай хүрһэнэй, сагай уларилдай онсо илгаа, мүн зарим зарим ажалнуудай илгаае хараадаа абалсан, агротехникын хэмжээ-ябуулгануудые бэсүүдэхэ шухала гэжэ нүхэр Дерюгина тэмдэглэбэ.

Республикын колхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ капитална хүдэлмэридэ зориулһан мүнгэн зөөрин һомологдодог, гаргашаладаг тухай институтдай научна хүдэлмэрилэгшэ Б. И. Иванов элидхэбэ. Хубаагдахагуй фонддо мүнгэн зөөри эхээр һомолдог болохо шухала гэжэ нүхэр Иванов тэмдэглэбэ.

Республикын хүдөө ажыхые нэгэ жэлээр, холын хараатайгаар түсбэлэхэ шухала болоод байһан тушаа экономикын эрдэм ухаанай кандидат Б. А. Аюшев элидхэбэ. Түсбэлгын хүдэлмэринэ найжаруулха талээр хэдэ хэдэ дурадхал элидхэлшэ оруулһан байна.

Республикын түсбэлгын комисси түрүүлгын орлогшо нүхэр Захаров, Хүдөө ажыхын министрствин түсбэлгын-экономикын управлениэ эрхлэгшэ нүхэр Еланов, экономикын эрдэм ухаанай кандидатууд нүхэд Мададаев,

Дырхеев гэгшэд хүдөө ажыхые саашдан хүгжөөхэ асуудалаар үгэ хэлээ. Элидхэлнүүд соо табигдан асуудалнуудай шухала байһан тушаа тэмдэглээд, эдэнэр хэгдэлэн тобишолод, дурадхалнуудые найшаба. Мүн эдэ элидхэлнүүдээр хэдэ хэдэн ажалалта хэлһэн байна. Хүдөө ажыхын зоюунуудые хубаарилха тушаа хэгдэлэн элидхэлдэ нүхэр Захаров хэдэ хэдэн ажалалта хэбэ. Колхозуудта ажалай бүтээсине шэнжэлхэдэ тэрэниэ зүбөөр тодорхойлохо шухала гэжэ нүхэр Еланов тэмдэглэбэ.

Институтдай геологичин таһагые даагша, геолого-минералогическа эрдэм ухаанай кандидат Ц. О. Очиров 1960 ондо научна шэнжээдэглгын аяр хүдэлмэрини хэгдэхэ тухай геологичин секцид мэдээсэбэ.

«Бурядай АССР-эй дэбисхэр дээрэ флюорит гэдэг баялгий байдаг тухай» научна хүдэлмэрилэгшэ К. Б. Булнаев элидхэл хэлээ. Республикын дэбисхэр дээрэ энэ баялгий шэнэ шэнэ уурхайнуудай үшөө эхээр олдожо болохо тухай тэмдэглэгдэбэ.

Бурят орондо геофизическэ шэнжэлгын хэгдэлэн тухайда научна хүдэлмэрилэгшэ Ц. Ц. Цырендоржиев хөөржэ үгэбэ.

Зүүн Сибириин геологическа институтдай лабораторие даагша, геолого-минералогическа эрдэм ухаанай кандидат П. М. Хренов, Бурядай геологическа управленин таһагые даагша Г. А. Кибанов, геолого-минералогическа эрдэм ухаанай кандидат В. Л. Дворкин-Самарский, геологоуправленин ахалагша геолог И. Я. Кузьмин болон бусад эдэ элидхэлнүүдээр үгэ хэлээ.

Хэлэ бэшгэй секцид бурят хэлэ шэнжэлэн үзэхэ тушаа элидхэл-

Продукциин өөрын үнэ сэн

химдаруулха тума ажахын ашаг олзо ехэ болодог

Манай республикын колхоз, совхозууд хүдөө ажыхыһаа абадаг зүйлүүдые энэ долоон жэлэй туршада эрид эхээр нэмэхэ зэргэтэй. Жэшээлэн хэлбэл, 1965 ондо һү абалгаа долоон жэлэй эхиндэ байһанһаань 2 дахин, нооһо—3 дахин ехэ болохо зорилго табигдана. Хүдөө нютагуудай ажаллад үнгэрэгшэ жэлэйхинээ 1,5 дахин ехэ мяха, 1,4 дахин олон үндэг, 1,3 дахин ехэ һү, 25 процентээр дээшэ нооһо энэ жэлдэ Эхэ ороондоо үгэхэ гэлэн уялга абанхай. Колхоз, совхозуудтай зорилгобо амжалттайгаар дүүргэһин тула газар тарлалангай, мал ажалай ашаг шэмье бүхы хэмжээгээр арьбадхан дээшлүүлэхэ, үнэ сэнгын улам химдаруулха гэжэ оролдоно. Ийм юумэ хэдэ лэ байбал, ажалшадай эрилтын хүсэд дүүрэн хангагдахань лабтай. Химда сэнгэйгээр үйлэдбэрилжэ абань продукция бэлдэхэлэй сэнгээр гүрэндэ худалдагданы, колхозуудай олзо доход ургана, артелиин гешүүдэй ажалай түлөөһэн нэмэлсэд, байдалын бүри баян болоно бишуу.

Энэнтэй дашарамдан, юумэнэй өөрын үнэ сэн гэдэг юуб? гэлэн асуудал гаража магадгүй.

Тобишолон хэлбэл, ямар нэгэн янзын продукци (жэшэһэн, һү) абыхын тула ажыхын гаргадаг хүсэн, зөөри өөрын үнэ сэн болодог юм. Энэнтэй эли тодо, хэрэглэхэдэ таарамжатай байхын тула, хүсэ ба зөөри гаргалгы юрхын дээрэнэ бэни, харин ямар нэгэн продукциин гү, али хүдэлмэрин хэмжээ нэгэ хэмдэ—центнер, гектар, тонно, километр гэхэ мэтэдэ оруулдаг гуримтай. Тинхэдэ центнер һүн 80 түхэригтэ гэхэ жэшээтэйгээр мүнгэн сэнгэй нэгэ янзын хэмжүүр тогтоогдодог байна. Зүгөөр гаргаша бүхэн илгаатай байдаг аабдаа.

Хэгдэдэг гаргашанууд хэмжээ-нэингээ, зориулагдана хэрэгэингээ талээр илгардаг. Жэшээлхэдэ, зарим колхозууд ажалайнгаа гаргашы түрүүшээр ажалта үдэртэ оруулжа бүридхөөд, хожомын боро, болодоор гү, али мүнгөөр түлэдэг гуримтай байхадань, ондоо зарим колхозууд сэхэ мүнгөөр тодорхойлодог юм. Үбһэ тэжээлээр, үрһэ хүрэнгөөр, үтэгжүүлгэ ба ондоошье зүйлнүүдээр тодорхойлогдодог гаргашанууд бии байха. Өөрын үнэ сэнгэй талээр эдэнэй зариманинн сэхэ, зариманинн бага үүргэ дүүргэдэг байна. Үбһэ тэжээлэй, үрһэ хүрэнгын гаргаша холд эхэ хэмжээтэй байдаг.

Трактор, комбайн, автотранспорт, тэрэншэ мори уналада хэрэглэгдэхэн гаргашанууд өөрын үнэ сэнгэй эхэ хубине эзэлдэг байна. Гаргаша бүхэниэ бүридхэхэ хэрэг продукциин өөрын үнэ сэнгэй тодорхойлоон гаргаша зорилгодо хабаалдана.

Гэхэ зуура гаргашануудые түхэл шэнжээрн илгажа бүридхэхэ тэднгээр юумэнэй өөрын үнэ сэн хүсэд гарахагүй. Юундэ тингэнб гэхэдэ, нэгэ янзын ажал бүтээһин тула хэгдэлһэн гаргашанууд хоорондо илгаатай байдаг бишуу. Хонишной, зоотехнигэй олоһон ажалта үдэрнүүд нооһоной өөрын үнэ сэндэ орохо талараа илгаатай гэхэ гү, али тэрэнэй гаргашада ондоонодо хубитайгаар ородог байна. Хонишной хэлэн ажалын нооһо, мяха абаха хэрэгтэ сэхэ зориулагданхай байдаг, тэрэниэ сэхэ гаргаша гэжэ нэрлэнэ.

Хонишной олоһон ажалта үдэрнүүд хонин ажалда сэхэ хабаадаха, колхозно үйлэдбэрини ондоо һалбаринуудай ямаршье холбоогүй байха. Тинмэнээ тэднэ хонин ажалай продукциин өөрын үнэ сэндэ булгадаа орохо болоно.

Зоотехнигэй олоһон ажалта үдэр ондоо шэнжэтэй байдаг. Мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэ зоотехник колхозой мал ажалые бүхы дээрнэ харалсадаг, тинмэнээ ажалдай түлөөһэндэ хабаатай гаргашанууд хонин ажалай продукцид (нооһо, мяха абалгада) зарим талараа, сэхэ бэшээр хамаадаха болоно. Тинмэнээ энэниэ сэхэ бэш гаргаша гэжэ нэрлэдэг.

Иймэ гаргашанууд янза бүрини мал үдэхэ абадалтай холбоотой байһан тулаада, һүн, мяхан, нооһон, үндэгэн гэхэ мэтэ мал ажалай элдэб продуктнуудай өөрын үнэ сэн тустань тодорхойлодог, тэрэнидэ хуби хубяараа ородог байна.

Тинмэ болохоороо сэхэ, сэхэ бэш гэжэ илгардаг хоёр янзын бүлэг гаргашанууд бии. Сэхэ бэш гаргашанууд мүн бүхы фермдэ, бүхы һалбарилда, бүхы бригадада, бүхы ажахыда хабаатай байһаараа илгары хубаардаг. Янза бүрини гаргашануудые ингэжэ илгагдаа ажалта үдэртэ, мүнгэндэ, эдлэл хэрэгсэлдэ оруулан хубаажа болохо юм.

Хүдөө ажыхын продуктнуудай өөрын үнэ сэнгэй талээр сэхэ, сэхэ бэш гаргашануудай үүргэ, уделынэ хэмжээн адли бэшэ байдаг, сэхэ гаргашанууд эхэнхи хубиниэ эзэлдэг. Жэшээлэн хэлбэл, Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой хайшалжа абань нооһо-

ной өөрын үнэ сэн (центнерэй 2090 түхэриг) 1959 оной туршада сэхэ гаргашын талээр 83,2 процент, сэхэ бэшэ гаргашын талээр 16,8 процент болоһон байгаа.

Сэхэ бэшэ гаргашанууд гэшэмнай хүдөө ажыхын продукци үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ сэхэ хабаададаггүй, алба захиргаанай хүдэлмэрилэгшэдые хангаха абадалтай гол түлэб холбоотой байдаг. Тинмэ хадань, тэрэниэ хороохо гэжэ оролдохо шухала. Энэ ушарта сэхэ гаргашын хэмжээн улам нэмэхэ, ажыхын эрилтэ хангагдаха болоно.

Гэхэ зуура республикын хэдэ хэдэн колхозуудай сэхэ бэшэ гаргашын үшөөл эхэ байһаар. 1959 онойн хүдэлмэрини тоо мэдээнһээ абажа (процентээр) харуулбал, энэ гаргаша нимэ байна:

Орооһо таряа ургуулжа абалгын талээр:

Түнхэнэй аймагай Лениний нэрэмжэтэ колхоз —23,1 энэ аймагай «Восточные Саяны» колхоз —14,0 Тарбагатайн аймагай «Восход» колхоз —22,4 тус аймагай «Коммунизм» колхоз —9,6

Һү ажаа абалгын талээр: Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоз —20,0 тус аймагай XX партсездын нэрэмжэтэ колхоз —6,9

Нооһо абалгын талээр: Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз —21,9

Сэлэнгын аймагай XX партсездын нэрэмжэтэ колхоз —6,1

Сасуулан харуулагдана элдэ тоонууд гаргашануудайн ямар байһыне элрхэйлиэ. Энэниээ харахадэ, Сэлэнгын аймагай XX партсездын нэрэмжэтэ колхозой мал ажалдахи сэхэ бэшэ гаргашанууд 7 процентһээ дэһнэ гараагүй байна. Энэнь хүсэдөөр хороогдоо гэжэ хэлэхээр бэшье һаа, ондоо колхозуудайһаа һайн гэхээр.

Түсэб табихадаа үнгэрэгшэ жэлэй үрэ дүнгүүдые ходо хараада абадаг, шэнэ даалгабаринуудые тодорхойлодог байгаа. Гэхэтэй хамта элдэб гаргашануудые хороохо, продукциин өөрын түсэбтэ үнэ сэнгые үнгэрэгшэ жэлэйхинээ химдаруулха гэжэ холдоо оролдодог байха юм. Байкало-Кударын аймагай «Знамя Октября» колхоз 1960 оной түсэб табихадаа нимэл ёһо гурим баримталаа. Энэ колхоздохи продукциин өөрын үнэ сэндэ хабаатай хэдэн тоонуудые (түхэригөөр) жэшээлэн харуулаа.

1959 он 1960 он (тоосон) (түсэб)

Орооһо таряан	43	30
Зеленко	21	9
Һүн	167	70
Гахайн мяхан	1700	633
Нугабанай мяхан	1517	715

Энэ дээрһээ харахадэ, олон янзын продукциин өөрын үнэ сэн хоёр дахин, бүришые сэхэр химдаруулагдахаар хараалагдана.

Продукциин өөрын үнэ сэн, АЖАХЫН ОЛЗОТОН БАЙЛГА ТУХАЙ

Юумэнэй өөрын үнэ сэн ба колхозой гэхэ гү, али тодорхойлон хэлбэл, тэрэнэй һалбаринуудай олзо ороһонхо хоорондоо сэхэ холбоотой байдаг.

Колхозой ямар нэгэн продуктын гаргашанаа үлүү болохоор гэхэ гү, али тайлбарилан хэлбэл, өөрынгөө үнэ сэнгээ дээгүүр сэнгэйгээр худалдагдабал, ажыхын ашаг олзодо хүртэхэ, ондоогоор хэлбэл: худалдаанай үнэ өөрын үнэ сэн хоёрой хоорондохи илгаагай эхэ байха тума сэбэр олзон улам нэмэхэ ушартай.

Сэбэр олзо үгэдэг ажыхы ашагтай, олзотой гэжэ тоологдодог юм. Ажыхын хэр зэргэ олзотой байһыне тодорхойлон харуулхын тула тэрэнэй сэбэр олзые гаргашануудтайн сасууладаг заншалтай. Элдэнэй хоорондохи нэлгэнэн процентээр гаргадаг байна.

Жэшээлэн хэлбэл, 1959 ондо Тарбагатайн аймагай Лениний нэрэмжэтэ колхозой центнер орооһоной өөрын үнэ сэн 27 түхэриг 70 мүнгэтэ болоһон байгаа. Шиниисынгээ центнер бүхэниэ бэлдэхэлэй сэнгээр—85 түхэригөөр гүрэндэ худалдаад, центнер бүрини 57 түхэриг 30 мүнгэ сэбэр олзо оруулаа. Энэ ушарта орооһо таряа ургуулжа абань олзон (27,7·85х100=32,6) 32,6 процент болоно.

Хэрбээ продукциин өөрын үнэ сэнгэй хэм соо худалдабал, гаргашын харуулагдаада лэ олзо доход орохогүй байна. Продукциингаа өөрын үнэ сэнгэй худалдаанай сэнгһээ дээшэе байгаа һаань, тэрэ ажыхы гарза хохидолдо орохо болоно. Иймэ байхадань гарзаяшые харуулхаар бэшэ хэрэг даа гэжэ хэлсэдэг.

Энэ ушарые элээр харуулхын тула хоёр жэшээ дурдахам. 1959 ондо Түнхэнэй аймагай Сталиний нэрэмжэтэ колхозой хуряжа абань орооһо таряанай өөрын үнэ сэн 122 түхэриг 75 мүнгэтэ болоһон байгаа. Таряанайнгаа центнер бүхэниэ 85 түхэриг сэнгэйгээр худалдажа, 37 түхэриг 75 мүнгэнэй

гарзада ороһон байна. Сэлэнгын аймагай Лениний нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ центнер һү абыхын тула 222 түхэриг 67 мүнгэнэй гаргаша хэһэн юм. Гэхэ зуура тэрэ һүе үбэлэй сагта 147 түхэригөөр, зундаа 133 түхэригөөр тушаажа, баһал гарзатаа.

Энэ дээрһээ харахадэ, продукциин өөрын үнэ сэнгэй хэм хэмжээн ажыхын олзо доходто сэхэ нүлөөлдэг байна. Ажыхын, тэрэнэй һалбаринуудай олзотойгоор ажаллаха ябадал продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулһанаа сэхэ дүлдэхэ болоно.

ЮУМЭНЭЙ ӨӨРЫН ҮНЭ СЭНГЫЕ ХИМДАРУУЛХА АРГАНУУД ТУХАЙ

Хүдөө ажыхын продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулхын тула тэрэниэ бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо шухала. Тарилгынгаа талмайе үргэдхэжэ, ургасын дээшлүүлжэ, орооһо таряанай өөрын үнэ сэн химдаруулха хэрэгтэй. Малай тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмьен бүри ехэ боложо, мал ажалай продукциин өөрын үнэ сэн химдаруулагдаха байна.

Орооһо таряа, мал ажалай ашаг шэмэ ехээр абаад байбал, тэдэнэй гаргашанууд бүхы продукцида хубаагдаад, килограмм, центнер гү, али тонно бүрини гаргаша улам бага болохо зэргэтэй. Энэманай юумэнэй өөрын үнэ сэнгэй химдаралга гэшээ.

Тарбагатайн аймагай Лениний нэрэмжэтэ, Түнхэнэй аймагай Сталиний нэрэмжэтэ колхозууд дээрэ дурсагдаа һэн. Эдэ ажыхынууд 1959 ондо орооһо таряа ургуулжа абыхын тула аллишуу хэмжээтэй гаргаша хэһэн (түрүүшынхн 1316 мянган түхэриг, нүгөөднэ 1387,5 мянган түхэриг гаргашалһан) байна. Теэд Сталиний нэрэмжэтэ колхозой орооһо таряанай өөрын үнэ сэн 4,4 дахин хүндэ байшоо. Юун дээрһээ нимэ ушар тохоболдоо гэхэдэ, Лениний нэрэмжэтэ колхоз 52,4 мянган центнер, харин Сталиний нэрэмжэтэ колхоз оройдоо 13,4 мянган центнер орооһо таряа хуряжа абаһаг байгаа бишуу.

Орооһо таряанай баян ургаса абаха хэрэгтэ үтэгжүүлгын нилээд эхээр нүлөөлдэгын элитэ. Наг шэбхэ эгээн бэлэн, химда үтэгжүүлгэ болодог, тинмэнээ энэниэ таряалангай газар дээрэ ехээр гаргажа тарааха хэрэгтэй. Эрхын сортын үрһэ хэрэглэхэ, севооборот эрхилжэ, гектар бүриһөө ехэ үбһэ тэжээл үгэдэг ургамалнуудые шэлээ тариха шухала.

Продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулхын тулада үйлэдбэрэ үргэжэ дээрнэ оньхожоруулан, гар ажал бүри багаар хэрэглэдэг болохо ёһотойбди.

Үхэр малые уяанда барингүй тэжээхэ, гахайнуудые уужам байра соо олоһон, зоргондой байлгажа шахаха, шубуудые нэлгэдэггүй зузаан дэбисхэртэй, уужам байра соо байлгажа үдхэхэ гэхэ мэтэ дүй дүршэлнүүд мал ажалай ашаг шэмьен өөрын үнэ сэнгые улам химдаруулха арга олгоно. Жэшээлбэл, ороной сууга гахайшан Ярослав Чиж нимэ аргануудые хэрэглэн, гахайн мяханай центнер бүриэ түрүүшээр 224 түхэригтэ, удаа тэһнэ 200 түхэригтэ хүрэтэр химдаруулаа. Харьковска областин мэдээжэ шубуушан Вера Сидора үнгэрэгшэ жэлдэ 6 мянган таһа тэжээһэн, нэгэ миллион үндэгэ абань байгаа. 10 үндэгэн бүхэнэй өөрын үнэ сэн 3 түхэригтэ болоһон юм.

«Эрдэм» совхозой хонишон, Социалистическэ Ажалай Герой Б. Т. Доржиева түрүүтэй манай республикын хонишод Ставрополлин хонишон Иван Малашенкин түрүү дүй дүршэл хэрэглэн, түлгэ ба эхэ хонидой отарануудые хамтадан харууһанаа, хонидоо хэнээлүүлнэ. Тингэнэнэй үндэһөөр нооһо, мяха бүри ехээр абаһаһа гадна, өөрын үнэ сэнгые химдаруулха зорилго табинхай.

Үбһэ тэжээлэй үнэ сэн ондоо гаргашануудтай хамта мал ажалай продукциин өөрын үнэ сэнгэй тон эхэнхын болодог, тинмэнээ үбһэ тэжээлэй үнэ сэн химдаруулха асуудалаа ехэ анхал хандуулагдаха ёһотой.

Мүн химда сэнгэй, хүнгэхэн түхэлэй барилгануудые илангааа зунгай сагта бариха, мал ажалай продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулха тухай боломоор.

Ажалай нормо, түлөөһые гурчмушуулбал, техникескэ нормо ба тэрэнэй сэнгэлтые тодорхойлон зохобол, продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулха хэрэгтэ найнаар нүлөөлхэн лабтай.

Хойто зүгэй бага арадуудай уран зохёол

Иван ИСТОМИН,
немец поэт

Хойто зүгэй туяа

Ямаал дээгүүр
хүйтэй туяа
хайхан элшээ
саяа сасан хаяа,
хүнд тэсэнгүй,
хөдөө тэрьелээ,
сайбал, харатты,
мөжжө эхилээ,
хөдөө илгэжээ,
туяагаран байгша хэн,
хүйтэй зоние
агаагүй муу агша хэн,
хэвээрнэй хайхан даа—
туяагаар толоронхой,
хөдөө зоний барандаа
хөдөө олонхой,
хөдөө агалууд
туяа харахдаа:
хөдөө одоной туяа
хөдөө эрээ!—гэдэг даа.

Григорий ЛАЗАРЕВ,
хавьтч поэт

Хөдөө ангуушан

Хөдөөгоо тужа соо
хөдөөгөө түрэнхэмби,
хөдөөгөө наһандаа
хөдөөгөө эхилхэмди,
хөдөөгөө санаараа
хөдөөгөө дагажа,
хөдөөгөө руу нунаһан
хөдөөгөө гаргажа,
хөдөөгөө хуушраа
хөдөөгөө зоргоороо,
хөдөөгөө үлэжүүлэн
хөдөөгөө мордоо хэм,
хөдөөгөө эрдэм нураал,
хөдөөгөө бусажа ерэхэб даа.

Хөдөөдэй таабаринууд

Хөдөөдэй үбгэн
хөдөөдэй малгайтай.

(Түгсүүл).

Хөдөөгөө хүгшэн

Хөдөөгөө гэдэгнэтэй.

(Хурабша).

Хөдөөгөө эрүүл

Хөдөөгөө мундлэтэй.

(Хурганууд).

Хөдөөгөө далайн дунда

Хөдөөгөө носоно.

(Самовар).

Хөдөөгөө наһатай буурал үбгэн

Хөдөөгөө соогуур зайгаад гараа.

Хөдөөгөө манган бугануудаа

Хөдөөгөө соогоо хаагаад асаргаа.

(Гүльмэ).

Хөдөөгөө тойрон жэрьдэг

Хөдөөгөө сагаан торхируун.

(Шүдэн).

Хөдөөгөө оньһон үгэ

Хөдөөгөө хайн хүшэр үедэ

Хөдөөгөө мэдэгдэхэ.

Хөдөөгөө хайн хүндэ замда

Хөдөөгөө танигдаха.

Хөдөөгөө оро саһанһаа айхагүй,

Хөдөөгөө ангуушан баабайһаа

айхагүй.

Хөдөөгөө үнэгэн

Хөдөөгөө соо байжа шадхагүй,

Хөдөөгөө хөдөө хүн

Хөдөөгөө соо байжа шадхагүй.

Хөдөөгөө үлдээ бэрхэ хүн гоё бэшэ,

Хөдөөгөө үлдээ бэрхэ хүн гоё юм.

Хөдөөгөө шанине хүлэнь тэжээлдэг.

Хөдөөгөө шанин колхоздо туһагүй.

Хөдөөгөө болон Алас

хизаарта

хөдөөгөө чук-

космон, немец,

хөдөөгөө бусад хамта хори га-

шадта үндэрөөр сэнгэгдэн бай-

хуушраа бултадаа Агуу-

Октябриин хубисхалай

хөдөөгөө үзэг бэшгээгүй бай-

хөдөөгөө өөрөө үзэг бэшгээгүй бай-

хөдөөгөө ардуудай үхбүүд

ардуудай хуража, үндэһэн

хөдөөгөө ном шудалжа байдаг.

Хөдөөгөө ардуудай дундаһаа

хөдөөгөө эрдэмтэд, уран зохёол-

шадта хурашад урган гараа.

Хөдөөгөө уран зохёолшодой ажал

шадта тобшохоноор тогтон

бай.

Хөдөөгөө ороноо хамгаалгын дай-

шадта тээ немец ардад хубуун

Пьереркойт гэшын

хөдөөгөө болонхой байгаа.

Хөдөөгөө Пьереркойт нэгэн хамта

хөдөөгөө нутагта Иван Ного гэд-

хөдөөгөө уран зохёолой ажал хэлэн

Иван Ного округой гүйсэд-

хөдөөгөө ардуудын орлогшоор ху-

хөдөөгөө байхдаа шүлэг зо-

хөдөөгөө Тэрэнгээ гадна: «Вау-

хөдөөгөө «Бөө» гэдэн хоёр зү-

хөдөөгөө юм.

Хөдөөгөө Николай Вылкин

хөдөөгөө «Арал дээр» гэдэн хоёр

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөгөө хөдөөгөө

хөдөөгөө хөдөөг

Н Ю Т А Г Н Ю Т А Г А Й Ы О Н И Н

Ушөө гурбан хургуули

Ургаж ябаа залуу үетнөө хүмүүжүүлж хэрэгт парти, правительствомнай үдэр бүри эсэгэ ёноной анхарал оролдолго хандуулна гэшээ ааб даа. Энээнине гэршэлхын тула Бурядай республикын Министруудэй Советэй

дэй найхан баталан абахан тогтоол хаража үзэе. Тус тогтоолой ёноор байгша оной нуралсалай шөнө жэллээ Түнхэнэй, Хорини, Октябрска районоудта шэнэ интернат - хургуулинууд нээгдэхэн. Эдэ хургуулинууд

та ехэхэн тооной мунгэ зөөри номолонхой. Дурсагдагша гурбан хургуулиин нээгдэхэд республика дотороо хамтадаа арба нэгэн интернат - хургуулинтай болохо байнабди.

Студентнэр фермэ дээрэ...

дээ туна хүргэлсэн, энэ тэрэ юумээ хамжаа бүтээн. Эгээл энэ фермэ дээрэ Бурядай багшанарай институтдай биологийн факультетэй 4-дэх курсын студентнэр ажалай практика гарахаяа эрлэн юм.

Тэдэнэр хамта 48 хүн. Ошохоор арбаадаараа хубаараад, малай фермэ, отарануудаар тараа бэлэй. Зариманинь Нархата Толгойн хаалин гүүртэ дээрэ, нүгөөдүүлн тээ саана оршодог хонидой отара, бэшэниин Янгаажан нютагай фермэнүүдтэ ошоһон байна. Тээд Нархата Толгойн хаалиндай ажал студентнэрий практикаа гараха гол газар болоо нэн.

Студентнэрий зариманинь хүдөөһөө эрлэн, мала ажалай хүдлэмэнтэй найн танил, нүгөөдүүлн адууга малай хажуудашы ошожо үзөөгүй байба.

Дэлэнгиень иигэжэ бүлээн ушаар угаагаад, сээр аршуулаар аршаанайнгаа һүүлдэ, хурганудайнгаа үзүүрхэнээр артаахан эльбэжэ дүүргээд лэ, хаалаг юм.— гэжэ Цырендума Линхобоева студент Екатеринада заабарилна.

Мүн бусадты студентнэрые хаалишад тус тустая дааж абаад, үнээдые хаажа хурахадань туһална.

Унээ хаалга дүүрбэ. Удые эдэлүүлгэ эхилээ. Унээдтэ үбэн хэмээр улишад студентнэртэй слага шадал тамраары хэм хэмээр үбнэ корму хэнэ.

Һүүлээрнэ малайнгаа сээрлэнэ.

Удын урдаха студентнэри хубааржа, туһуудые харуулаална, түшэжэ, малай хоол бэлдэниин силос, комбикорм кормушкануудта тараана. Иигэжэ гурбан үдэр гүүртэ дээрэ ажаллаад, хонидой отара ошоно, нүгөөдүүлн хаалин гүүртэ дээрэ ажаллаад, мүн нугаһаа гай фермэ дээрэ ошоно ба.

Удэшэниин студентнэри култыбазада сугларшадтай хөөрөлдээг, аж мэрээрнэ һонирхолог байба. Студентнэрий ажалай яһала найн, туйтайгаар Ф. Цырендоржиевтай хамта ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. И. И. Асалханова дальбарану үгэжэ байна.

Энэ хуудаһанда

◆Хүршэ областьдо. ◆**Һонирхомоор байха.** ◆Унгэтэ фильмын буулгагдаһан газарта. ◆Хүдөөгэйхид эрхимлэхээр. ◆Академи дүүргээд...

Ранса Бадмаева Кяхтын нооһо ээрэлгын фабрикада хүдэлжэ эхилһээр тинмэшые үнинэй бэшэ юм, юрдөөл хахад жэллээ үлүүтэй болоо. Анхандаа хурагшаар ажаллажа эхилһэн байгаа. Тинхэ зуураа техникескэ кружошто хурадаг нэн. Удангүй тэрэнэ дүүргээд, бээ даагаад хүдэлжэ эхилһэн байна.

— Ажал хүдэлмэрини бараг найнаар ябажа байнхай,— гэжэ Ранса мүнөө омогорхон хөөрлээг. — Үдэр бүри нэгэ хахад нормо дүүргэнэб.

Мүнөө Ранса Бадмаева коммунистическэ ажалай ударник гэнэ хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа эхилһэнэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. Бадмаева. В. Вельверей фото.

«Спартак» бүлгэмэй уужам, үндэр, һаруул спортивна зал... Эндэ үдэр бүри шууяатай, хүнгэн атлетикэдэ дуратайшуул олон байдаг. Тус бүлгэмэй хүтэлбэрлэгшэд городойнгоо залуушуул болон эдиришүүлэй нэгэ доро олоороо суглараад, түлхисэлдэхгүйн тула ямар хургуули, бүлгэмүүдэй хэдэн сагта эржэ бээ хорихо тусхай график зохионхой. Жэшээнь, эдиришүүлэй спортивна хоёр хургуулиин хурагшад амаралтын үдэр бүхэндэ — нэгэ бүлгэмнэ үлгөөнэй арбаһаа үдэрэй 12, нүгөөдүүлнэй гурбан часһаа үдэрэй табан час болотор, тинхэдэ юрын үдэрнүүдтэ һорилгынгоо сагые баһал нимээр хубаариланхай.

...Зал соо абаа шэмэгүйхэн, гансал тренерэй энэ тэрэ заабари үгэхэн хирэ хирэ болоод лэ дуулдана. Бээ хоригшод сооһоо нэгэдхэн разрядтай дүрбэн басагад бултанһаа найнаар, гоёршые упражнени бүхэнөө бум дээрэ гүйсэдхэнэ.

— Капустина, тэрэ нэгэдхки упражнениеэ дабтагтылдаа,— гээд тренер Зоя Галаутдинова бум дээрнээ найхан бууһан басаганда хандана.

Улан-Удын Чайковскийн нэрэмжэтэ хүжэмэй училищаны хурагша Нина Капустина эрьелдэжэ ерлэн бэээрэ бум дээрэ гаража, баруун хүлэйнгөө үлмьы дээрэ хүнгэхэнөөр зогсоһоно.

— Нина хүлөө нэгэ заа дээшчэ...

Музейн шэнэ зүйл

Эрхүүнэ саашаа дүрбэн зуугаад модной газарта номин тунгалаг Анггар мурэнэй дунда Шулуун гэжэ аралнууд оршодог юм. Эдэ аралнуудай орёл ториёл үндэр шулуун хабсагайнуудта эртэ урда сагай хүнүүдэй ниллэн элдэб янзын зүйлнүүд олоһон байна. Братска далайн үргэдхэгдэжэ, тус аралнуудай уһанда абажа байһан дээрнээнь, тэдэ хабсагайнуудай шулуунууд хобхологдожо абтаад, Эрхүүнэй уран найхан музей соо табигдаба.

Городой ажалшад энэ шулуун

выставкые ехэтэ һонирхон харана. Тэдэ шулуунуудтань элдэб амитад, гол түлэб хандагай дүрсэнүүд тон зүбөөр, элээр зураатай. Мүн олон буулгабарн зурагууд элдэ шулуунууд дээрэ бии.

Эрдэмтэдэй шэнжэлһээр, эдэ зурагуудые эртэ урдын хүн зон хэдэн үе дамжажа, дээрэ дээрнээнь ниллэн байна.

Эдэ зурагуудай зариманинь Москва, Ленинград болон бусад гороудуудай музейдэ эльгээгдэх юм.

А. Содномов. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хандагай дүрсэтэй шулуун. В. Новиковой фото.

Агроном-бригадир

Гомбо Будаевич Цыренов хэдэн жэлэй саада тээ Москвагай Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө амахан академи дүүргэмэ ерлэн юм. Нүхэр Цыренов академи дүүргэһэн түрүүшынгээ жэлнүүдтэ Здын аймагай нэгэ колхоздо агрономоор ажаллана эхилһэн намтартай.

...1959 он. Бага балшар хандааа хүдөөдэ хүмүүжмэжэ, газар дайдаа һайса мэдэхэ болһон Гомбо түрэл нютагтаа бусама ерлэн байгаа.

Түрэл колхозойн правлени, партиная организаци залуу мэргэжилтын өрмөсээрнэ колхозойнгоо агроном болгоо нэн. Үнгэ

— гэжэ тренерын хэлээд, хүлмьы заа үргэлсэнэ. Эдэнэрнай бүрч зааханһаа эхилжэ, орёо хүндэ упражненинүүдые хэжэ хураһан, мурьсыен бүхэндэ хабаадалсажа, өөһэднэй мэргэжэл, шадбарни дээшлүүлдэг юм.

— Би нэгэдхки класста хуража ябахдаа гимнастикын хэшээлдэ ябагша нэм. Тинхэдэ хэшээлдэ ябаад, бээ хорихо гэхэдэмнай тусхай зал гэжэ үгы юм нэн. Заримандаа гэртээ, ехэнхидээ хургуу

лиин, «Спартак» бүлгэмэй тренерынүүд В. Тихоньких, В. Бенидичук, А. Токарева, З. Галаутдинова гэшэд залуу үетндөө өөһэднэгөө мэргэжэл дамжуулан үгэхэ хэрэгтэ ханалаа ехээр хандуулна. Эдэнэрэй тэсбэртэйгээр хураһан басагад Людмила Ашахина, Наталья Богумак, Ольга Соколова гэшэд хоёрдохи разрядтай спортсменүүдэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө Новосибирск городто үнгэргэгдэһэн мурьсыендэ шалгаржа, түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна. Мүнөө эдэ гурбан нэгэдхки разрядтай проگرامмаар— үндэрые, утые харайлгаар, мүн бусад орёо оньһон упражненинүүдые хэжэ. Бээ

Спортын ерээдүйн залуу «мастернуудта» дайралдан бэрхшээлнүүдэ тэсэмгэйгээр дабажа, түрэл нютагаа суурхуулхыен хүсээ.

Б. Цыренпилгов. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Капустина бум дээрэ упражнени хэжэ байна.

Л. Хайдуровой фото.

Ерээдүйн мастернууд

лиингаа спортын зал соо бүхэли үдэрөө барагша бэлэйб. Мүнөө училищнда хуражашы ябаханда, эндээл эржэ упражнени, гимнастика хэнгүй үдэрөө үнгэргэхэ аргамин үгы,— гэжэ Нина Капустина хөөрлээг.

Мүнөө Нина Капустина нэгэдхки разрядтай нормо дүүргэнхэй, спортын мастернуудай гүйсэдхэг орёо хүндэ, хүшэр упражнени хэжэ хуража байнхай.

Эдиришүүлэй спортивна хургуу

Һайнаар хүдэлдэг совет

заракаева болон бусад) даалгадан ажалдаа элбхитэй, оролдо сотойгоор хандана.

Мүнөө тус совет гэрий эзэн эхэнэрнүүдые нимгын ажалда хабаадуулхын тула эмхидхэлэй ехэхэн ажал ябуулжа эхилээ. Эдэ үдэрнүүдтэ хүүгэдэй ясли нээгдэхээр хараалагдана. Манай корп.

рэгшэ мэлдэ нүхэр Цыренов даажэ байһан газар тарлаланга агротехникын ёноор үтэгжүүлжэ, намар— тарна хурялгын дүүрхэдэ гентар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер ургаса хурлажа абахан байха юм.

Байгша ондо бүри найнаар амаллаха зорилгоор «намда нэгэ бригада даалгана үгыт» гэнэ гуйлтатайгаар колхозойнгоо правленид хандаһан байгаа.

Баргаманай Ленинэй нэрэмжэтэ (Улан) колхозойн правленин гашууд залуу нүхэрэйгөө гуйлтые дүүргэмэ, гурбадахи комплексно бригадын бригадираар нүхэр Цыреновые найхан томилоо. В. Тараскин.

лиин, «Спартак» бүлгэмэй тренерынүүд В. Тихоньких, В. Бенидичук, А. Токарева, З. Галаутдинова гэшэд залуу үетндөө өөһэднэгөө мэргэжэл дамжуулан үгэхэ хэрэгтэ ханалаа ехээр хандуулна. Эдэнэрэй тэсбэртэйгээр хураһан басагад Людмила Ашахина, Наталья Богумак, Ольга Соколова гэшэд хоёрдохи разрядтай спортсменүүдэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө Новосибирск городто үнгэргэгдэһэн мурьсыендэ шалгаржа, түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна. Мүнөө эдэ гурбан нэгэдхки разрядтай проگرامмаар— үндэрые, утые харайлгаар, мүн бусад орёо оньһон упражненинүүдые хэжэ. Бээ

Спортын ерээдүйн залуу «мастернуудта» дайралдан бэрхшээлнүүдэ тэсэмгэйгээр дабажа, түрэл нютагаа суурхуулхыен хүсээ.

Б. Цыренпилгов. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Капустина бум дээрэ упражнени хэжэ байна.

Л. Хайдуровой фото.

Азербайджанаар аяншалга

Улан-Удын Ленинэй орденото паровозо-вагонно заводой бүлэг хүдэлмэришэд Азербайджанаар аян шалгада ябаһанаа һая бусажа ербэ. Котельнэ цехын парторганизацин секретарь Владимир Подъячев, ВЛКСМ-эй заводской комитетдэ секретарь Виктор Сартан, инструментальна цехын шифовщица Нэля Хомушникова, котельнэ цехын хүдэлмэришэн Георгий Кобылкин, хабсаралгын цехын мастернууд Константин Соляников, Иван Пытин, шудхалгын цехын слесарь Виктор Попов, вагон хабсаралгын цехын слесарь Степан Романов гэшэд Баку городой паровозо-вагонно заводой хүдэлмэри тэй танилсхан байна. Айшад гол түлэб коммунистическэ мурьсыенэй амараар эмхидхэгдэжэ байһание шудалаа. Тэдэнэр мүнөө дурсагдаһан заводто үзэжэ хаража ерлэн нээ хүдэтөө хөөржэ үгэнэ.

Д. Дармаев.

Ушоо нэгэ оперо

Гүрэнэй Ленинэй орденото оперо, баледэй театрын артистнар Италиин композитор Леонковалын «Паяцы» гэжэ гашуудалта оперо бэлдэхэб. Энэ оперо мүнөө үдэшлэн нинслэй хотымнай ажалшадта харуулагдахань.

Энэ оперые СССР-эй арадай артист, Сталинска шангай лауреат Г. Цыдынжалов шэнэлэн табига. Дирижерын Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша В. Маймескул, хормейстерын Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Я. Эпштейн, уран зураашан Бурядай АССР-эй арадай уран зурааша М. Шестакова. Тинхэдэ гол рольнуудтань: Канио— оперын солист М. Дуда, Неддые— оперын солистка А. Бурлак, Сильвио— Бурядай АССР-эй габьяата артист А. Седов, Тонио— Бурядай АССР-эй габьяата артист В. Бамбацренов, Арлекинни артист Н. Стрекунов болон бусад наадана.

Б. Мунгунов.

ШАТАР

Манайхин түрүүлээр

Байгша оной апрелийн 2-то Омск городто Россия Федерациян «Урожай» бүлгэмэй Центральна Советэй чемпионной нэрэ зэргэ олохын түлөө шатаршадтай хахад финальна мурьсыен эхлэб.

Энэ мурьсыендэ Челябинска, Омско, Курганска областнуудай, Красноярск хизаарай, Яхадай, Удмуртин, Башкирин, Бурядай автономно республиканыудай команданууд хабаадалсана.

Түрүүшын үдэр манай команда Курганай шатаршадтай уулзаа. Нэгэдхки холгтэ дээрэ Мунжөө Масасинтай уулзахадаа, эхилһээр шанга довтолго хэжэ нүгөөдээ шахардуу байдалда оруулаад, удангүй бодо шүүжэ илалта туйлаа.

Зубанровтай нааданан Галданов холгын захдаа үлүү хүбүүтэй болоод, тэрэнэ бэрсэ гаргажа, командадаа хоёрдохи очко нэмэбэ. Гармаева Шабунина хоёрой парти үсэд шангаар үнээрөө. Эсэстээ манай шатаршан һайн ябадануудые хэжэ, удангүй шүүһэн байна.

Хараар Мельниковтэй (Курган) наадахадаа Пахаев Эндэхгэй хуушан хамгаалга хэжэ, һайн байдалтай болоо. Бүүлдэхэ захынгаа хүбүү түлхижэ, «барас гаргажа болоходон Мельников гэрээ үргөө». Манай шатаршан Панов Хабировтай французска парти сагаанаар наадажа, хоёр хүбүү шүүгээд, нүгөөднөгөө шанга довтолго хэбшье наань, зүбөөр наадажа һүүлэй һүүлдэ олон

Нэгэ киловатт-час электрын хүсэн юунтэй төнтэйб?

Завод, колхозуудта, научно шэнжэлэлгын институтуудта болон арал зоной ажабайдалда электрын элшэ хүсэнэй үргэнөөр хэрэглэгдэгдэ байһыень һайса мэдэнэбди. Электрын элшэ тоо томшогүй олон станок хүдэлгэдэг, поездуудые ябуулдаг гэшээ. Электричествээр түмэр отолдог, гагнадаг, булад хайлуулдаг.

Нэгэ киловатт-час электрын хүсэн юунтэй төнтэйб гэхэдэ, 2,5 килограмм шэрэм хайлуулаха, инкубаторта 20—30 үндэгэ дальбаруа болгохо, 20 метр гүнзэгнөө 3200 литр уһа бүлэжэ гаргаха, 20—30 тонно шенинэс гү, али овёс сээрлэхэ, электро-хайшаар 20 хони хайшалхадаа гараар хайшалһанда орходоо гурбаһаа 7 ки

бодоё андалдаад, шүүжэ партиа хойшоулаа.

Иигэжэ нэгэдхки уулзалгын һүүлдэ манай команда 4 очкойт, нэгэ хойшоулан партитайгаар мурьсыенэй таблицые толгойлоо.

Түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн команданууд финалда орохо юм. Тинхэмэз энэоний түлөө шанга тэмсэл болохоор хүлээгдэнэ.

Шатаршадтай мурьсыенэй хоёрдохи уулзалгада манайхин Челябинска областин командатай наадажа, заатагүй илалта туйлахын хойноһоо оролдоо, Ушарын юуб гэхэдэ, хоёр жэлэй саада тээ РСФСР-эй финальна турниртай

эдэ хоёр команда уулзажа, 3:2 тоотойгоор Челябинскын шатаршад манайхини шүүһэн юм. Тинхэ дээрээ мүнөө Бурядай шатаршад «үһөөгөө» абаха гэнэн байгаа.

Нааданай эхилхэдэ бүхы холгтэ дээрэ шанга тэмсэл болобо. Мунжөө Овчиниковтай бэрхээр цаадажа, һайн байдалтай болоһон аад, алдуу хэжэ эсэстээ шүүгдэшоо. Пахаев байн бараг байдалтай боложо, нүгөөднөгөө ноёндо довтолго эхилээ. Хамгаалалга хэжэ сагаа ехээр гэнэн Ковалев дейтогдо орожо, бэрсэе хоёр тэргээр үгнэһон байна. Удангүй Пахаев илалта туйлаа. Хүбүүгээ Артемьевэй «бэлгэлэхэдэ» абан гээд, Панов нилээд удаан хамгаалалта хэжэ баатай болоо. Һүүлэй һүүлдэ бодонуудаа андалдажа, довтолхыен боллоулаад, хүбүүдээрээ тулалдажа шүүгээ. Гармаева Даниленкые шүүжэ болоһон аад, хүнгөөр наадажа байһаар, буруу ябадал хэжэ, хайран очкогоо алдаа. Галданов Мошковичтой наадахадаа, һайн болоод байтараа, харангүй хүбүүгээ алдажа, хүндэ байдалда ороо. Тинхээд морёор тэргээе үгэжэ, нүхэрэйнгөө ноёндо довтолхондөн. Мошкович буруу хамгаалалга хээд шүүгдэшоо. Иигэжэ манай команда 3:2 тоотойгоор илалта туйлаа.

Гурбадахи уулзалгада манай команда Башкирай АССР-эй командатай тулалдаа.

Нааданай эхилэмсээр манай шатар

грамм хүртээр ехэ нооһо абаха, ургамалһаа 200—400 килограмм тоһо шахаха, 50 килограмм сан түмэр дахтаха, 30 килограмм нефть газар дороһоо гаргаха, 20—30 үнээ нааха байна.

Хүдөө ажахыда электрын хүсые хэрэглээд байхада, ажалай бүтээсэ 10-һаа үлүүтэй дахин дээшлэдэг юм. Үйлэдбэридэ гаргашалагдаһан мянган киловатт-час электрын хүсэн гурба һара соо дурбан хүнэй, нэгэ мориной бүтээхэ юумые хэжэрхидэг гэшээ.

Оройдоо нэгэ киловатт хүсэтэй двигател 20 хүнэй хэжэ хүдэлмэри дүүргэжэ шаддаг.

Календарьһаа абтаба.

шад нүхэдөө яаха аргагүй бэша, бүхы хюлгөнүүд дээрүүр далтай болоо. Гармаева Пахаев Янбарсовые, Панов Галданов Смахтинны шүүжэ холгтэ дээрэ нааданан Мунтей хоёр тэнсээ.

Бэшэ уулзалтанууд гэхэ команда 5:0 тоотойгоор Кургаршады шүүжээ. Яхадууд 3:0 тоотойгоор Челябинскын шүүжэ байна. Тэдэнэй хоёр хойшоулагданхай. Крамны 2,5:1,5 тоотойгоор Удмуртые шүүжэ, нэгэ парти хэжэ.

Нэгэдхки уулзалгада хойһан Панов—Хабиров хоёрой ганан илалтаар дүүрээ. Гурбан уулзалгын һүүлдэ команда 15-һаа 12,5 очко абалһээр. Омскынхид 11,5 очкойт хой.

Дүрбэдхи уулзалгада Бурдай республиканыудай шатаршадалаа үзэлсэхэ юм.

Мэдээсэл

СССР-ий Наукануудай мийн Сибириин отделеһон дай комплексно научно-гын институтдай научна ишчин түгтэхэлэй пленарны тус институтдай конференци 1960 оной апрелийн 12-2 часта болохо.

Дуратай хүнүүд, илангтэ дабаатай эмхи зурган организацинууд болон нуудай түлөөлэгшэд уригдана.

Мүнөөдөрэй програ

18.00—Хүүгэдэй уран һайн гүмэй концерт. 18.47—«В. Г. Тэрээр 90 жэлэй ойдо» концерт. 19.05—«Ленин» баяр» гэнэ концерт. 19.25—«Пограничний» совхоздо болон «Халуур» гэжэ нэрлэгдэхэ өнө репортаж дамжуулагдан. Элен болон Пилар Гартин 19.55—«Арадай театр минимал гэдэ» гэнэ дамжуулга. 21.00—Эстрада оркестрын концерт.—Шагнажа амарха концерт.

Сагай чим

Гидрометбюрогой мундэ ёноор, мүнөөдөр республикын үүлэтэйшг байха, сабан орруун зүгһөө хулахаанар Улан-Уда городто үлгөөгүүр даас хүйтэн, үдэртөө 2—4 градус болохоор хүлээгдэнэ.

Апрелийн 11—12-ой үдэрнэ публика дотор үүлэтэй байн орохогүй. Баруун хойноһоо халхалжа, Күниинд хойто 15—20 бусад аймагуудта үдэр хүйтэн, үдэртөө 2 градус нөөс 3 градус хүртээр дулаан.

Редактор Ц. Ц. ЦИВИ